

Πότε ξεκίνησε η μεταφορά γνώσης και κλοπή του πλούτου της Ελλάδος από τη δύση;

Γιώργος Αναγνωστόπουλος.

Σύμφωνα με τον Κωνσταντίνο Παπαρρηγόπουλο, η σύληση των αρχαίων μνημείων από τους Ρωμαίους υπήρξε καθοριστική στην ερήμωση των έργων τέχνης από τον ελλαδικό χώρο ο οποίος τα γονιμοποίησε. Παρά το πάθος τους βέβαια για την τέχνη, η οποία οφείλονταν κυρίως στην έλλειψη της δικής τους τέχνης, η καταστροφή τους από τους Ρωμαίους ήταν κατακλυσμιαία.

Στο εξαιρετικό έργο των Terry Jones & Alan Ereira «Οι Βάρβαροι» καταδεικνύεται με σαφήνεια ο μύθος του Ελληνορωμαϊκού πολιτισμού. Η Ρώμη εδραίωσε την αυτοκρατορία της καταστρέφοντας άλλους πολιτισμούς όπως τους Κέλτες τους Γότθους τους Δάκες, τους Καρχηδόνιους κλπ. Ενώ την εποχή του Αυγούστου οι ποιητές που έπλασαν τη ρωμαϊκή ταυτότητα, δηλαδή ο Οβίδιος και ο Βιργίλιος, συντέλεσαν τα μέγιστα ώστε Ελλάδα και Ρώμη να φαίνονται σαν ένας ενιαίος πολιτισμός.

Ο Έλληνας συγγραφέας και ερευνητής Στυλιανός Μιχόπουλος στο σπουδαίο έργο του «Βυζάντιο Αυτοκράτορες Κλήρος και Ελληνισμός» θα καταγράψει αυτή τη σύληση και την καταστροφή από την πρώτη

περιπλοκή των Ρωμαίων στα ελληνικά πράγματα, μετά την υποταγή της Μακεδονίας το 196 π.Χ.:

Ο Τίτος Κόντιος Φλαμίνιος που κατέβαλε τον προτελευταίο βασιλέα της Μακεδονίας το 197 π.Χ., μετέφερε στη Ρώμη πολλούς ανδριάντες που κοσμούσαν πόλεις της Μακεδονίας, αλλά και πολλά άλλα κοσμήματα.

Ο Φολούϊος Νοβιλίτωρ λήστεψε το ναό της Αμβρακίας. Μετέφερε στη Ρώμη 785 χάλκινα και 230 μαρμάρινα αγάλματα. Το ίδιο σημαντικό ήταν ο αριθμός των έργων τέχνης που επέδειξε πάνω σε 250 άρματα ο Αιμίλιος Παύλος κατά τον θρίαμβο του το 167 π.Χ.

Ο Καικίλιος Μέταλλος απογύμνωσε το 148 π.Χ την Μακεδονία από τα καλλιτεχνήματα της. Ανάμεσα στα λάφυρα ξεχώριζε η χάλκινη Ίλη Ιππικού, έργο του Λυσίππου, το σύνταγμα δηλαδή του Αλέξανδρου και των 25 εφίππων στρατηγών, που έπεσαν στη μάχη του Γρανικού.

Ο Σύλλας εκτός των άλλων, μετακόμισε στην Ρώμη του κίονες του Ολυμπίου Διός των Αθηνών για να κοσμήσει το ναό του Καπιτωλίου, άλλοι δε Ρωμαίοι που ήταν με το Σύλλα, πήραν τις ασπίδες, που ήταν στη στοά του ελευθερίου Διός και το ελεφάντινο άγαλμα της θεάς Αθηνάς που ήταν πλησίον των Αλαλκομενών της Βοιωτίας.

Ο Αύγουστος αφαίρεσε από το ιερό της Αθηνάς της Τεγέας Αρκαδίας το ελεφάντινο άγαλμα της θεάς, για να το στήσει στην αγορά της Ρώμης, ενώ οι αρπαγές των έργων τέχνης από Ρωμαίους έπαρχους και στρατιωτικούς από τα ιερά των Φαρών και της Τριταίας της Αχαΐας ήταν σαρωτική.

Αξίζει να σημειώσουμε πως η Ελλάδα δεινοπάθησε στα χρόνια των εμφύλιων συγκρούσεων μεταξύ Πομπηίου και Καίσαρα, καθώς και του Οκταβιανού κατά του Αντωνίου και της Κλεοπάτρας. Ο Ιούλιος Καίσαρας «στη Γαλατία λεηλάτησε ναούς και ιερά που ήταν γεμάτα με αναθήματα» (Σουητώνιου, Ιούλιος Καίσαρ). Τα Μέγαρα αφανίστηκαν από τον στρατό του. Ενώ ο Κάσσιος μετά το θάνατο του Καίσαρα άρπαξε 3.000 έργα τέχνης από τη Ρόδο, παρά το γεγονός πως ο ίδιος είχε σπουδάσει εκεί την τέχνη της ρητορικής, όπως και πολλοί νεαροί ρωμαίοι. Μετά απ' αυτό η Ρόδος δεν ανένηψε ποτέ.

Αντίστοιχα ο Καλιγούλας, αλλά και ο Νέρων εξετράπησαν σε χειρότερες πράξεις. Ο Καλιγούλας διέταξε να απαχθούν στη Ρώμη οι λαμπρότερες εικόνες των θεών, να αποκεφαλίστούν και σε αυτές να τοποθετήσουν το δικό του κεφάλι (Σουητώνιου, Καλιγούλας, 22). Ο πρόωρος θάνατος του όμως παρεμπόδισε κάπως αυτή την τερατώδη

του επιθυμία. Έτσι σώθηκε το άγαλμα του Ολυμπίου Διός, έργο του Φειδία, όχι για πολύ όμως διότι μεταφέρθηκε επί Θεοδοσίου Β' στην Κωνσταντινούπολη όπου και καταστράφηκε το 476 από πυρκαγιά.

Ο Έρωσ του Πραξιτέλους μεταφέρθηκε επί βασιλείας του Καλιγούλα στη Ρώμη, ξαναεπέστρεψε όμως στο ιερό από τον Κλαύδιο. Παρ' όλα αυτά ο Νέρων απήγαγε εκ νέου το άγαλμα στη Ρώμη όπου κι καταστράφηκε αργότερα από πυρκαγιά. Ο τελευταίος, σύμφωνα με τον Πausανία, μόνο από τους Δελφούς είχε αρπάξει 500 χάλκινες εικόνες θεών και ανθρώπων.

Εκτός των άλλων οι Ρωμαίοι αξίωναν να παρεμβαίνουν στα αριστουργήματα των ελλήνων καταστρέφοντάς τα. Για παράδειγμα ο Νέρων διέταξε να επιχρυσώσουν χάλκινη εικόνα του Αλεξάνδρου, έργο του Λυσίππου, με αποτέλεσμα το έργο να χάσει την αίγλη του, ενώ αντίστοιχα κατά το 2ο αιώνα μ.Χ. μεταμόρφωναν πρόχειρα τους ανδριάντες καταστρέφοντας την υπάρχουσα επιγραφή και στη θέση της έγραφαν άλλο όνομα.

Η σύληση και η καταστροφή των αρχαίων έργων τέχνης συνεχίστηκε και κατά τους Βυζαντινούς χρόνους:

Στον Ιππόδρομο επί Ιουστινιανού υπήρχαν οι τέσσερις επίχρυσοι ίπποι, έργο μάλλον του Λυσίππου, τους οποίους άρπαξαν οι Λατίνοι όταν κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη κατά την τέταρτη σταυροφορία (1204). Τους οποίους μετέφερε ο Δόγης της Βενετίας Δάνδολος στο προαύλιο του Αγίου Μάρκου της Βενετίας όπου υπάρχουν μέχρι και σήμερα.

Ο Ιππόδρομος διακοσμούσαν από διάφορα αξιόλογα έργα τέχνης κυρίως αγάλματα Ομηρικών θεών και ηρώων. Πολλά έργα καταστράφηκαν αλλά ευτυχώς είχαν ήδη αντιγραφεί επανειλημμένα κυρίως από Έλληνες Γλύπτες, όπως ο Χάλκινος Ηρακλής του Λυσίππου, το οποίο αντιγράφηκε από τον Γλύκωνα τον Αθηναίο τον δεύτερο αιώνα μ.Χ., για τα Λουτρά του Καρακάλλα στην Ρώμη. Επίσης ο χάλκινος καλυδώνιος κάπρος, ένα φοβερό στο μέγεθος και στη δύναμη αγριογούρουνο, το οποίο σύμφωνα με το μύθο έστειλε η θεά Άρτεμη για να τιμωρήσει τον βασιλιά της πόλεως Καλυδώνας στην Αιτωλία. Ο Μελέαγρος 4ος αιώνας π.Χ., που εκτίθεται στα Μουσεία του Βατικανού, είναι και αυτό ρωμαϊκό αντίγραφο του αγάλματος του Σκόπα (περ. 150 μ.Χ.). Ο Μελέαγρος παρουσιάζεται σ' αυτό το μαρμάρινο άγαλμα ως νεαρός κυνηγός του Καλυδώνιου Κάπρου.

Πολλοί ναοί επίσης στην Ιταλία εγκαταλείφθηκαν και υπέστησαν τεράστιες ζημιές, όπως ο Ναός της Ήρας στην Ποσειδώνια. Ο ναός του Απόλλωνα Αλαίου στην Κρίμισα της Ιταλίας. Ο ναός του Δία στον Ακράγαντα της Σικελίας. Την ίδια τύχη αντίστοιχα είχαν και οι ναοί στον Ελληνικό χώρο. Στην Αρχαία Ολυμπία, ο ναός της Ήρας όταν η πόλη της Ολυμπίας οχυρώθηκε, γύρω στο 267 μ.Χ., το Ηραίο εγκαταλείφθηκε και η στέγη του κατέρρευσε μετά από σεισμό λίγο πριν από το 400 μ.Χ. Στην Ερέτρια της Εύβοιας ο ναός του Απόλλωνα τον 1ο αιώνα μ.Χ. είχε γίνει χώρος λατομείου. Ο Πausanίας (2ος μ.Χ. αι.) αναφέρει πλήθος εγκαταλελειμμένων και κατεστραμμένων ναών του αρχαίου ελληνικού πάνθεου στην ελληνική ύπαιθρο, κυρίως στα «Αρκαδικά».

Παρά το καλλιεργημένο αισθητήριο ορισμένων ευγενών, η υποδούλωση της Ελλάδας από τους Ρωμαίους επέφερε φοβερές κατάστροφές στον ελληνικό πολιτισμό. Παρ' όλα αυτά όμως θα πρέπει να υπογραμμίσουμε την σημαντική συμβολή των Ελλήνων καλλιτεχνών στην ανάπτυξη της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας στον τομέα κυρίως της αρχιτεκτονικής, με την κατασκευή και ανοικοδόμηση ανακτόρων, υδραγωγείων, λουτρών, θεάτρων, ναών κλπ., καθώς και την κατάσχευή σημαντικών έργων γλυπτικής, ζωγραφικής, και κεραμικής τέχνης. Πολύ σωστά λοιπόν ο Λατίνος ποιητής Οράτιος θα επισημάνει πως: «Η κατάκτηθείσα Ελλάδα κατέκτησε τον κατακτητή της».

Πηγή : <http://www.gnomionline.gr/>

&

Πηγή : <https://thesecretrealtruth.blogspot.com/>